

Angreb på Syrien

Uret tikker ned til et snarligt amerikansk angreb på Syrien efter et syrisk giftgas-angreb mod oprørere nær Damaskus. Men hvorfor er USA nødt til at angribe og hvad vil de mulige følger være?

Af historiker Robert Petersen

Upubliceret kronikforslag august 2013

Den 3. juli 2013 blev den folkevalgte egyptiske præsident Mohamed Morsi afsat ved et militærkup udført af forsvarsminister Abdul-Fattah el-Sisi. De næste par uger fulgte et besynderligt skuespil med blodig undertrykkelse af egyptiske protester mod kuppet og vestlig støtte til kupmagerne, som havde fjernet en islamistisk leder fra magten. Den amerikanske udenrigsminister hyldede John Kerry eksempelvis den 1. august 2013 det egyptiske kup og roste det egyptiske militær for at "genskabe demokratiet". Den 14. august angreb egyptiske sikkerhedsstyrker Morsi-tilhængerne og massakrerede omkring 600 mennesker mens tusinder blev såret. Et stort antal mennesker blev også dræbt de følgende dage. Den amerikanske reaktion var behersket: den amerikanske præsident Barack Obama aflyste en fælles amerikansk-egyptisk militærøvelse, men ville ikke røre ved den massive amerikanske bistand til Egypten på årligt 8,5 milliarder kroner.

Den 21. august 2013 gennemførte den syriske regering under præsident Bashar al-Assad angiveligt et massivt kemisk angreb mod oprørere i Ghouta, som er en forstad til hovedstaden Damaskus. Minimum 322 civile – men formodentlig langt flere – blev dræbt af giftgas, mens tusinder blev såret. Det skete som led i en årelang borgerkrig, hvor op til 100.000 mennesker allerede er blevet dræbt. Tidligere har USA forholdt sig passivt til myrderierne i Syrien. Denne gang var den amerikanske reaktion væsentlig anderledes og i skrivende stund bliver der talt ned til et snarligt angreb på Syrien. I begyndelsen krævede USA, at et FN-eksperthold fik adgang til området, hvor det kemiske angreb fandt sted. Nu hævdes det i Washington, at det er for sent, at FN-holdet skal trække sig ud og at der allerede er rigeligt med beviser for, at Assad stod bag det kemiske angreb.

Det ville være nemt at drage en sammenligning mellem myrderierne i Egypten og massakren i Syrien. Det ville også være nemt at hævde, at den vestlige verden endnu engang demonstrerer en forbløffende dobbeltmoral i regionen. Jeg vil desværre mene, at det faktisk er værre end det. Når USA og Vesten ikke reagerer hårdere i forhold til general el-Sisi er det fordi det er svært at se, hvad alternativet til ham skulle være. Ingen ønsker jo islamisten Morsi tilbage. Når USA ser sig tvunget til at føre en hård kurs i forhold til Assad i Syrien er det fordi amerikanerne tidligere har malet sig op en krog, gjort brug af kemiske våben til en "rød linje" og dermed bundet sig til en hård reaktion, hvis disse våben blev brugt. 100.000 er som nævnt allerede blevet myrdet i Syrien, men det betyder ikke noget. Nu er kemiske våben blevet brugt i massivt omfang og USA er tvunget til at gøre noget. Det er ikke machiavellisk realpolitik som i Henry Kissinger og Zbigniew Brezinskis dage, men politik pr. refleks.

Nøgleordet for at forstå USA's politik er "troværdighed". USA er som verdens eneste supermagt involveret i hele verden og er derfor hele tiden nødt til at bevare en facade af almagt. Ifølge den amerikanske journalist David Rothkopf fra magasinet "Foreign Policy" eskalerede USA i 2009 krigen mod Taliban i Afghanistan. Det skete ikke fordi præsident Obama for et øjeblik troede, at han kunne

vinde over Taliban, men fordi han ønskede at trække sig ud af krigen i Irak. Tilbagetrækningen ud af Irak gik – hvis Obama ønskede at undgå problemer med den amerikanske højrefløj i Kongressen – via en eskalation af krigen i Afghanistan. På tilsvarende vis er USA nødt til at føre en hård kurs i Syrien og på den måde kompensere for passivitet i forhold til Egypten. Det spiller sandsynligvis også en rolle, at Obama føler sig ydmyget efter sagen med Edward Snowden, som fik politisk asyl i Rusland efter hans afsløringer af NSA's globale elektroniske aflytning.

Det skræmmende er, at et amerikansk angreb ikke vil tjene noget formål. Ingen har formuleret noget strategisk mål for et militært angreb og ingen drømmer om at indsætte landstyrker i Syrien – heller ikke for at få kontrol med landets enorme lagre af kemiske våben. Hvis et amerikansk angreb ikke fører til en ændring i borgerkrigen vil USA formodentlig være nødt til at eskalere en krig, som amerikanerne hverken ønsker at udkæmpe eller har nogen plan for at vinde. Det er i den forbindelse endog tvivlsomt, hvorvidt USA ønsker at se Assad falde. Ingen tror realistisk, at Assads fald vil føre til skabelsen af et syrisk demokrati (kuppet i Egypten viser i øvrigt, at demokrati er temmelig problematisk, hvis det fører til valg af de "forkerte" ledere som Morsi). Tværtimod vil Syrien efter Assads fald utvivlsomt blive kastet ud i yderligere sekterisk vold og omdannet til en base for Al Qaida. I et interview i 2012 udtrykte daværende udenrigsminister Hillary Clinton frygt for, at amerikansk våbenhjælp til de syriske oprørere netop ville ende i hænderne på Al Qaida.

I modsætning til tidligere krige mod Irak og Libyen står Syrien desuden heller ikke alene. En af de mange ubekendte faktorer er derfor, hvordan Syriens to allierede Iran og Rusland vil reagere på et amerikansk angreb. Set fra et iransk perspektiv er Syrien et af Irans få allierede og et centralt bindeled for samarbejdet med den pro-iranske Hizbollah militi i Libanon. USA har (sammen med Israel) siden den iranske revolution i 1979 været låst fast i en kold krig mod styret i Iran, som i de seneste år er blevet mere og mere varmet op med bl.a. sanktioner, snigmord på iranske atomforskere og cyberangreb på det formodede iranske atomvåbenprogram. Det er derfor sikkert, at Iran vil besvare et angreb på Syrien med yderligere støtte til Assad-styret, selvom det er uklart i hvor høj grad og i hvilken form. Det er måske ligefrem en iransk interesse at kæmpe i Syrien, hvis det kan forhindre et muligt amerikansk angreb på de iranske atomanlæg.

Det samme kan siges om Rusland. Syrien er en gammel russisk allieret, den russiske flåde har en flådebase i Tartus og russiske teknikere bemande dele af det massive syriske luftforsvar. Da et tyrkisk kampfly sidste år blev skudt ned af et syrisk missil skete det ifølge britiske medier med russisk teknisk bistand. Det er derfor en given sag, at Rusland vil modsætte sig et angreb på Syrien. Det store spørgsmål er, hvorvidt det vil ske direkte eller indirekte. Det er for længst glemt i Vesten, men Rusland og NATO kom ubehagelig tæt på en militær konfrontation i Kosovo i juni 1999, da russiske tropper (efter luftkrigen mod Serbien) besatte en lufthavn nær Pristina og blev omringet af britiske NATO-soldater med ordre om at angribe russerne. Ordren blev dengang ikke adlydt og en krig blev undgået.

Samlet set er der flere vægtige argumenter imod et angreb på Syrien. Enten vil den ikke føre til noget resultat eller også vil den tværtimod forværre situationen og udløse krav om en yderligere optrapning – dvs. flere bombninger. Syrien er i modsætning til fx Libyen i 2011 og Irak i 2003 ikke uden allierede, men kan tværtimod både se frem til direkte og indirekte støtte fra Iran og Rusland. Det vigtigste argument mod et angreb er, at der ikke er nogen plan for sejr og at USA's politik i regionen bærer præg af ønsket om at redde ansigt for en trængt supermagt. Det ligner en sikker opskrift på en katastrofe.